

Den 3 januari: Philipp ringde och talte om dels att tidningen "die Welt" haft en notis d. 29/12 59 om att ledaren för Suchdienst i lägret Friedland von Rosen förlänats Kronorden av Sveriges kung för sin verksamhet vid Suchdienst och sitt nära samarbete med Svenska Röda korset och dels att Västtyska radion den 31 dec. ^{meddelat} att samma von Rosen i verkligheten var en förutvarande hög ^{nazi-}nationalistisk funktionär (S.S.Führer) vid namn Garvinsky, som var anklagad för förbrytelser mot civilbefolkningen.

Enl. vad Philipp säger har v. Rosen fått Vasaorden, vilket tydligen skett på UD:s förslag. Beer har förklarat att Svenska Röda Korset inte har haft några förbindelser med v. Rosen. Denne har däremot haft nära samarbete med sekreteraren Lorentzon i UD i fråga om inhämtande (eller fördöljande?) av upplysningar om Raoul från de flyktingar, som passerat Friedlands genomgångsläger. Det är således tydligt att det är UD ensamt som kan ta åt sig äran av denna blamage.

Den 11 februari: I går var Maj på Röda Korset och hörde på ett föredrag av Beer, som snart skall tillträda tjänsten som sekreterare för Internationella Röda Korset i Genève. Efter föredraget lämnade hon honom avskrift av den senaste svenska noten ang. Raoul. Han nämnde då för henne att han i morgon skulle få besök av en av de ledande i ryska Röda Korset. För att ^{när}skulle få underlag för en framställning till denne ang. Raoul skrev jag ett brev till honom med ~~en~~ ^{och} upplysningar om den nuvarande situationen ~~om~~ med bifogande av det föredrag, jag höll i Rotary förra våren.

Den 21 februari: Vi fick telefon i morse från Sydsvenska Dagbladet om att en person, vars namn man icke ville meddela, omtalat att han träffat Raoul i ryska fångelser och läger 1945, 1946, 1949, och 1950, sista gången i läger städer om Arkangelsk där han där varit vid Raouls dödsbädd. Meddelande ~~här~~ härom lämnades också i Sveriges Radio, varvid meddelades att UD kände till uppgiften och skulle undersöka saken. "I tidningens kvälls upplaga "Kvällsposten" fick Philipp in en dementi om att uppgiften inte stämde med vårt bevismaterial och måste betecknas som dikt och lögn. Mannen önskar nu träffa Maj.

Den 22 februari: Gösta Nisser ringde och berättade att han talat med sekreterare (Lorentzon i UD) Leifland i UD som berättade att han rest till Hamburg redan den 10 februari och talat med den västtysk, som lämnat meddelandet, vilket Leifland icke trodde på. Tysken sade sig inte vilja att inte saken skulle komma in i tidningarna, men hade sedan själv gått till Sydsvenska Dagbladet och lämnat sina uppgifter dit. Gösta hade också talat

med Arne Lundberg, som sagt sig ha resonerat med Tage Erlander om en ny aktion angående Raoul, men inte fått något bestämt besked. Erlander ville tänka ytterligare på saken. Gösta hade också pläderat för en försoning mellan Lundberg och Philipp. Lundberg hade sagt att Philipp var en eldsjäl, som han kunde förstå, men att ett samarbete med honom tog alltför mycket tid för att han skulle hinna med det. Lundberg hade också sagt att han var personligen intresserad för Raouls sak och att han därför ville fortsätta och arbeta här för tillsammans med oss och att han stod helt på vår linje.

Sydsvenska dagbladet hade i sitt söndagsnummer en lång artikel på första sidan om tyskens uppgifter och i dag gör tidningen ett häftigt utfall mot Philipp i anledning av dennes dementi.

Den 23 februari sedan vi framhållt för (Åström) Lundberg nödvändigheten att dementera Syds. Dagbladets artikel utfärdade UD, som hittills nöjt sig med att saken undersöktes, en kommuniké om att uppgifterna inte förtjänade tilltro. Denna kommuniké upplästes i radio. Sydsvenska Dagbladet hade bett Maj att få besöka henne. Maj läte genom Åström meddela att hon inte önskade ta emot honom. Lundberg meddelade att mannen är omnämnd i en bok "Berias gårdar" som utgivits av en finne vid namn Jarvilehti. Där beskrivs under namnet baron Wetchl som en vacker karl med feminin läggning och som utpräglad mytoman. Enl. vad Åström meddelat under tyshetslöfte kallar han sig fortfarande Baron Wetchl, vilket dock icke lär vara hans riktiga namn.

Den 24 februari: I går kväll ringde en dam, som vägrade att uppge sitt namn och bad att få komma ut till Maj i dag för att tala med henne om Raoul. Det överenskomms att hon skulle komma kl. 1/2 11, men hon kom inte.

Den 29 februari i dag fick Maj ett telefonsamtal med en fru Beronius, som är representant i Malmö för bl. a. Ahlén och Åkerlund. Hon ville skriva en artikel om baronen och frågade varför Maj inte ville träffa denne. Maj hänvisade henne till Philipp, som sedan ringde upp och kallade upp henne så att hon enl. vad han sade blev och började gråta. Sedan berättade hon enl. Philipp följande: "Hon hade träffat 'baronen' i Malmö. Hans kontakt med Sydsv. Dagbl. hade förmedlats av en konsul Ford Hejme i Malmö. Baronen hade i själva verket ett ungerskt namn som slutade på W. Han beskrevs som obildad och enfaldig men ganska tvålfager. Han hade sagt sig vara tyskungvare och talade tyska, men var möjligen ryss. Han hade bett fru Beronius att skriva en artikel i Veckojournalen med redogörelse för hans upplysningar om Raoul. Hon hade varit närvarande då Leifland förhört honom i telefon och påstod att Leifland gått hårt åt honom. Hon hade också besökt honom på hans hotellrum och där träffat hans fru, som han gift sig med under sin fångenskap i Ryssland och som han vid tillfället misshandlat. När han fick höra att en bil kommit för att hämta honom hade han blivit så skrämmd att han krupit

under sängen, innan han bestämde sig att åka med. Fru Beronius hade genom fönstret sett att det var en bil med rysk flagga och två män i bilen. Fru Beronius hade följt med honom till (Stodholm) Stockholm, där han bl. a. skulle besöka Maj. Han hade sagt att han nu ämnade fara till baka till Hamburg, där han bor och hämta ett vittne, som kunde intyga riktigheten av hans uppgifter. Han hade visat fru Beronius ett biljetthäfte för resa tur och retur Hamburg-Stockholm men hade också ett biljetter Hamburg - Madrid där han kanske hade ett annat uppdrag. Danielson är chef för kontraspionaget, men som inte fått några underrättelser från UD om "baronens" uppträdande, har efter samtal med Philipp givit uppdrag åt en av sina män att ta upp fru Beronius berättelse. Philipp tror att "baronens" manipulationer skall kunna visa ryssarnas avsikter.

Den 2 mars: Maj har haft ett långt telefonsamtal med Philipp, som önskar gå till utrikesnämnden och framföra anmärkningar mot UD dels för den förvanskning av Kraemers vittnesmål, som gjordes vid attaché Abelins förhör med denne, och dels för att UD anförtrott v. Rosen att förhöra flyktingarna i Friedland ang Raoul och t.o.m. givit honom en svensk orden för besväret, oaktat Rosen, enl. vad som sedan visat sig i själva verket varit en f.d. nazist med ett helt annat namn (Garvinsky). I tidningarna i dag står det att Rosens chef den tyska flyktingministern Oberländer också är en f.d. nazist, som nu beskylls för att ha förövat massmord av judar under kriget i Lemberg.

Den 11 mars: Den 11 mars: Från Danielson har vi fått protokoll över det förhör som en kriminalassistent Nilsson i Malmö hållit med fru Beronius Den 3 mars. Detta protokoll avviker i hög grad från vad Philipp berättat om fru Beronius uppgifter till honom. Enligt det ganska virriga förhörsprotokollet berättade fru Beronius att hon fredagen den 19/2 träffat en god vän i Malmö, som sagt att han just hade varit på Sydsv. Dagbl. med en herr Wetschl, som varit bekant med en i Hamburg bosatt svåger och som sagt sig ha levat med Raoul i månader i Ryssland. Det skulle komma ut en jätteartikel om saken söndagen den 21. Fru B. hade fått träffa mannen på söndag, då hon åt lunch med honom. Följande dag fick hon intervjua honom och tog då upp en berättelse av ungefär samma innehåll som söndagens artikel. På tisdag kväll kom UD:s kommuniké om att hans uppgifter inte förtjänade tilltro, men trots detta reste hon och v. Wetschl på Veckojournalens bekostnad till Stockholm, eventuellt för att träffa Maj. De hade tagit in på hotell Dacker. Där hade v. Wetschl haft ett telefonsamtal med UD troligen med Leifland som sagt att varken han eller Maj ville träffa honom. Under samtalet hade v. Wetschl sagt: "Jaså har ni träffat honom och talat med honom?" och då blev han sagt som en ballong, som luften gått ur. På fru Bs fråga vem han talat med

hade han sagt att det var en man , som kunde bevisa att han suttit ~~ti~~
tillsammans med Raoul Wallenberg ,vilket fru Beronius inte trodde
på.Sedan hade det varit ett vansinnigt ringande till estniska och
ungerska flyktingkommittéer efter en man som heter Söjgever.När de
på torsdag kväll ^{skulle lämna} från hotellet för att återvända till Malmö körde en
bil fullastad med ryssar fram till hotellet .Det stod C.D. och C.G.
på plåtarna .Ryssarna gick ur framför hotellet och hämtade en dam , s
som kom ut med en mängd paket Wetschl bar sig då mycket underligt åt
Han drog sig bakåt in i en port och såg fullkomligt vild ut .Fru B.
tänkte "Är han tokig?" Var detta förklaringen ? Hon tog det hela för
ett teater spel Han kunde ryska och sa att sällskapet i bilen var rys-
sar och att han var rädd för ryssarna .Fru B. frågade portiern på
hotellet om damen med paketen och fick då veta ,att hon var en ryska,
som bott där ett par dar och som nu avhämtades. När de sedan kom till
Malmö kl.23,30 låg en dam på undersängen i fru Bs kupé som var
rysktalande ,men som W. efter en stunds ordväxling med henne på något
slaviskt språk påstod vara polska .Efter ankomsten till Malmö började
han klaga över att han var utan pengar , men avböjde ett erbjudande av
fru B. att låna av henne .Han tjatade om pengar under två dagar .Han
berättade att han i ryskt fångläger träffat sin blivande fru som var
av en fin familj från Mecklenburg och som väntade barn med en ryss.
Han hade då lovat att gifta sig med henne och ta sig an barnet,när dom
blev frigivna .Om han hade pengar skulle han fara till Bonn för att
träffa en kamrat från ett fångläger och sedan bevisa att han hade rätt.
Han var mycket rädd för att hans namn skulle komma ut .Inte ens Sydsven-
skan visste det .Han hade lämnat fru B. sitt fotografi men det var så
olikt så att hon kunde inte tro att det var samma person . Det skulle
vara taget för tio år sedan i ett fångläger .Han hade varit magrare då
Hon hade sagt på skämt att den verkliga Wetschl var död och att mannen
tagit hans namn och pass .Mannen hade då sagt att det var något väldigt
dumt.Fru B. tyckte att fotografiet likaväl kunde föreställa någon annan
Hon tyckte att det var egendomligt att han efter frigivningen inte kom-
mit till Ungern utan till Västtyskland .Han talte tyska med typisk Wien-
dialekt.Enl. vad Danielsson meddelat är v. Wetschls adress :

Rudolph von Wetschl,Langenhorn1,Ermlandsw.eg18.D.Hamburg.

Den 29 mars:22:Vi ha fått ett brev från en overretssagförer Kemp i Kö-
penhamn som i den danska tidningen Dagens Nyheter läst en artikel om

Raoul där Sydsv. Dagbl. artikel refereras .Han föreslår att man skall samla in till ett monument över Raoul med en inskription att han med sitt liv som insats genomfört en av historiens märkligaste räddningsaktioner. Vi ha tackat honom ,men samtidigt sagt honom att vi ^{första} hand ^{av} intresserade av Raouls räddning varom vi ännu ej uppgivit hoppet .

Den 24 mars :philipp ringde i dag och talte om att han talat med Danielsson om att höra Parvilathi närmare ang Wetschl. Danielsson skulle ombestyras detta .Enligt vad denne uppgivit önskade regeringen veta vad parvilathi hade att säga. Danielsson ansåg att man skulle börja skriva i tidningarna om Raoul, vilket Philipp emellertid icke ville tillstyrka.

Den 27 mars: Enligt vad Danielsson rapporterat har Parvilathi förklarat att det fotografi, som den s.k. baron Wetschl lämnat fru Beronius och som visats Parvilathi, var mycket olik den baron Wetschl, som han skrivit om i sin bok .Om fotografiet föreställde denne, måste han enl. P. ha förändrat sig mycket efter den tid han och P. varit tillsammans .Fotografiet har emellertid enl. Wetschls uppgift tagits under fångenskapen.

Den 12 april för en tid sedan hade Maj och jag fått tid fastställd till i dag för ett besök hos Erlander .I sista stund föreslog han att besöket skulle skjutas 14 dar vilket Maj inte gick med på. Utom oss deltog Gösta, Philipp och Synne. Vi överlämnade en till Erlander ställd skrivelse, för vars innehåll Gösta redogjorde muntligen Erlander slingrade sig som vanligt .Han ansåg att frågan bäst kunde framföras muntligt vid besök, som Chrustjov kunde komma att göra här om ett år. Ett brev kunde kokomma på avvägar .På vår fråga om inte Erlander kunde fara till Moskva nu svarade han att det inte gick för sig. Han skulle emellertid rådgöra ytterligare med Lundberg och Undén .Vår skrivelse, som var ett resultat av våra överläggningar med Philipp och Gösta, lyder :

Till hans Excellens Statsministerns.

Vid besök hos Eders Exc. den 4 juni, den 20 juli (~~och den 9 september~~) och den 9 september 1959 framhöll vi -Raoul Wallenbergs föräldrar Maj och Fredrik von Dardel, Hans kusin Gösta Nisser och författaren Rudolph Philipp- att det föreföll sannolikt att de framställningar som gjorts ang. Raoul, som avlätas av UD, besvarades av Sovjets utrikesministerium utan att delges minister-presidenten Chrustjov. Vi anhöllo därför att H.M. Konungen eller Statsministern måtte göra en direkt framställning till Chrustjov samt åberopade därvid att sådana hänvändelser gjorts med god effekt (gjorts) av presidenten Coty till Chrustjov och av Vorosjilov till Greklands konung.

Excellensen sade sig vilja tala med f.d. Kabinetssekreteraren, envoyé

Arne Lundberg om vad man kunde göra beträffande detta vårt önskemål. Enligt vad Lundberg sedermera meddelat oss har saken dryftats mellan honom och Excellensen, men något resultat härav har ännu icke försports. Såvitt vi vet har heller inget svar lämnats från sovjetiskt håll på UDs note angående Raoul den 18 juli 1959. På förfrågan härom har Utrikesrådet Åström meddelat att i noten icke framställts något yrkande som påkallade svar men att en ny svensk demarch övervägdes.

Vid vårt besök den 9 september 1959 nämnde Exc. att det ur inrikespolitisk synpunkt vore tacknämligt om Exc. lyckades utverka Raouls befrielse. Är det nu Exc. mening att Raoul skulle lämnas åt sitt öde och att hans sak skall vara utagerad? Om så inte är fallet bör nu en förnyad framställning göras. Denna bör enl. vår mening göras av statsministern direkt till Chrustjov, vilken myligen vid sin hemresa från Frankrike sände Eder en telegrafisk hälsning. För att Chrustjov anledning att besvara en sådan framställning bör densamma under erinran att Raoul enl. avgivna vittnesmål senast iakttagits i ryskt fängelse under åren 1954 och 1955 innefatta begäran om Raouls hemsändande. I detta sammanhang kan det också vara anledning att omnämna, att den politiska officer, som tjänstgjort i Vladimir fängelset vid tiden för Ederts besök i Moskva, i samband med besöket fällt följande yttrande, omvittnat av H.T. Mullen Wallenberg kunna de söka länge! Detta yttrande kan möjligen tyda på att sovjetiska polistjänstemän undanhålla sin regering upplysningar om Raouls vistelseort.

En omständighet, som kan tyda på att sovjetmyndigheterna icke anser Raouls sak utagerad, är "Baron Rudolph von Wetschls" uppträdande. I Sydsv. Dagbl. publicerades den 21 februari 1960 en berättelse av ett anonymt vittne, som skulle ha träffat Raoul i olika fängelser respektive fångläger åren 1945, 1946, 1949 och 1950 och som sistnämnda år skulle ha varit närvarande vid Raouls Döda i ett fångläge vid Arkangelsk. Det är sannolikt att mannen handlat på uppdrag av Sovjetmyndigheterna. Han har innehaft legitimationshandlingar ställda på baron Rudolph von Wetschl. En ungrare med detta namn har i själva verket, enl. vad ett finskt vittne intygat, befunnit sig i rysk fångenskap och därvid till sin cellkamrat, det finska vittnet, berättat att han och Raoul förts tillsammans från Budapest till Moskva via en gränsstation, där de fått tillbringa en vecka, men att de skjälts åt vid ankomsten till Moskva. Denne Wetschl synes emellertid icke vara identisk med den person, som nu uppträtt med hans namn. Den sistnämnde har lämnat ifrån sig ett fotografi av sig själv, som skulle ha tagits under fångenskapen. Detta fo-

tografi har visats för det finska vittnet ,som inte kunnat identifiera det med sin cellkamrat von Wetschl. Det finnes inte heller någon översensstämelse mellan dennes uppgift att han och Raoul förts tillsammans från Budapest till Moskva, men därefter skilts åt ,och de uppgifter om Raoul ,som lämnats av Sydsv. Dagbl.s sagesman och enl. vilka denna skulle först i juni 1945 med flyg ha förts från Bratislava till Moskva och först där ha sammanträffat med Raoul ,först i Ljubljanskaja i juni 1945 ,sedan i Lefortovskaja i mars 1946 samt slutligen i Pervaja i-mars övervaka straffanstalt 1949 och i Kasjopol 1950. Vid frigivningen av fångar ur de sovjetiska fängelserna och fånglägren ha fångarna brukat överföras till sina hemländer .Ungraren von Wetschl hade således bort överföras till Ungern .Att fångar hemmahörande i länder bakom järnridån överförts till något kapitalistiskt land torde inte ha förekommit i andra fall än då det gällt att där infiltrera sovjetiska agenter. Den personen som här i landet uppträtt som von Wetschl och enl. egen uppgift b blivit fri ur fångenskapen år 1955 ,har emellertid fått komma till Västtyskland .Efter fem års tid har han tagit kontakt med konsul i Hamburg och lämnat denne upplysningar om sina sammanträffanden med Raoul ,som han sedan upprepat till utsända tjänstemän från UD. Därefter reste han till Sverige för att få sin berättelse i en svensk tidning dock icke i Stockholm utan i en ansedd tidning i landsorten .Detta lyckades och berättelsen återgavs sedan i tidningar. Att berättelsen framkommit först nu kan bero på att sovjetmyndigheterna av UD s noter att-döma-ang. vittnesmålen om Raouls fångenskap i Vladimir och tidningarnas uttalanden härom dragit den slutsatsen att den sovjetiska hypotesen om Raouls död i juli 1947 inte längre vinner någon tilltrovarken hos UD eller den svenska opinionen och därför uppdragit åt honom att leverera en ny detaljerad vittnesutsaga om Raouls död. Att berättelsen inte överensstämmer med nyssnämnda hypotes kan ha varit ägnat att göra berättelsen tillförlitlig för den svenska opinionen .Samtidigt innebär berättelsen att Raouls död (på grund av svält och slavarbete)förlägges till en tidpunkt ,då Berija och Abakumov ännu var vid makten, och gick således ut på att fritaga den nuvarande regimen allt ansvar. Att berättelsen varit avsedd att få spridning här i landet framgår av att mannen ,sedan publiceringen i Sydsv. Dagbl. lyckats ,sökt få den införd också i Veckojournalen, som gjort sig känd som ett viktigt organ för upplysningar om Raoul.

Det är egendomligt att UD som ,som redan före berättelsens publicering haft tillfälle att konstatera berättelsens bristande överensstämmelse med av UD kända förhållanden ,ansett^{nig} efter publiceringen kunna inskrän-

ka sig till ett uttalande om att UD icke erhållit någon bekräftelse på att vittnets uppgifter skulle vara riktiga samt att uppgifterna äro av departementet kända sedan någon tid och kontrolleras i den ordning, som tillämpas beträffande alla uppgifter som framkommit i "Wallenberg"-fallet ". Först två dagar senare den 23 februari meddelade UD att uppgifterna inte förtjänade tilltro.

Under mellantiden hade vi i pressen förklarat uppgifterna vara lögnaktiga varjämte vi genom EnvoyéLundbrg klargjort för UD növändigheten av att taga klart avstånd från dessa uppgifter, enl. vilka vittnet sammanträffat med Raoul på platser och tider, där han enl. UDs dokumentsamling ang. Raoul, den sk. Vitboken, befunnit sig annorstädes. Det borde ha varit UDs uppgift att av eget initiativ avvisa detta försök att desavuera såväl i Vitboken intagna vittnesmål som de vittnes mål, vilka upptagits i UD s noter den 6 februari och 18 juli 1959.

Då UD för oss hemlighållit sin tidigare kontakt med mannen i fråga, fick vi först genom artikeln i Sydsv. dagbl. kännedom om hans berättelse. När Philipp i anledning av artikeln intervjuades av kvällsposten åberopade han såsom en av indicierna för vittnesmålets bristande värde att vittnet icke vänt sig till UD. Detta får anses utgöra ett bevis för hans lojalitet gent emot UD, men gav tidningen anledning framhålla att vi varit illa underrättade.

När nu nära nio månader förflutit sedan UDs note den 18 juli 1959 avläts utan att något svar erhållits, måste en ny framställning göras om ej sovjetmyndigheterna skall få den uppfattningen att Raouls sak i Sverige anses vara utagerad. Detta skulle kunna innebära Raouls död.

Stockholm den 12 april 1960

Maj von Dardel

F. von Dardel

Gösta Nisser

Synne de Vylder Bellander

Rudolph Philipp

Den 20 april : Philipp berättade att fru Beronius kommit till Stockholm och satt sig i förbindelse med honom samt att han besökt henne på hotell Östergötland, där hon tagit in, och haft ett långt samtal med henne. Hon hade då talat om att v. Wetschl hade varit i Malmö tillsammans med en person vid namn Horst Heinke från Düsseldorf, som intygat att v. Wetschl redan under fångenskapen år 1950 berättat för honom om sina sammanträffanden med Raoul och om dennes död. Före deras ankomst hade Wetschl ringt till fru Beronius från Hamburg eller Bonn och talat om att de skulle komma.

De hade rest från Malmö för ca fjorton dagar sedan, då fru Beronius följt dem till flygplatsen, Fru B. hade fått den uppfattningen att W. var en viktig agent. Heinke hade visat sig mycket aktningsfull mot honom, hjälpt honom på med rocken etc. v. W. hade sagt henne att Raouls sak var av stor politisk betydelse. Han hade också talat om för henne att samtidigt som han själv blivit frigiven, hade hans mor, som var änka efter en ungersk general och som under några år suttit i fängelse, fått tillstånd att lämna Ungern och medföra juveler och andra ägodelar. Hon bodde nu i Hamburg tillsammans med von Wetschls och dennes fru som var född Helms. Familjen umgicks med en svensk affärsman vid namn ^{Holst} Host. Dennes fru född Larsson, hade en syster i Malmö, gift med peruanske titulärkonsuln Heine, vilken förmedlat kontakt med Sydsv. Dagbl.. I Malmö bodde också en herr Edvard Engeström, som vistats i Budapest samtidigt med Raoul och med vilken v. Wetschl sammanträffat redan i Budapest år 1943 och 1944, då de båda arbetat för Gestapos räkning. Innan fru Beronius träffat v. Wetschl och Heinke i Malmö för 14 dagar sedan, hade de vistats i Malmö ca en vecka. Då hon frågat v. Wetschl vad de gjort under tiden hade denne sagt att de haft affärer och att hon inte skulle vara nyfiken "för deras affärer gick över lik. Han verkade mycket slug. Hon trodde närmast att han var tysk agent. Han har kommit in i Västtyskland via Friedland och har pension som tysk krigsdeltagare. Fru Beronius har sedan åtta år varit korrespondent i Skåne och Danmark för Åhlén och Åkerlund. Hon verkar sympatisk. Otto Danielsson uppger att von Wetschl och Heinke endast ett par dagar varit anmälda som gäster på sitt hotell i Malmö.

På väg till min lya på slottet mötte jag Erlander, som antagligen kom direkt från dagens konselj. Han sade att han ville resonera om ett par detaljer av politisk art innan han tog ställning till vårt förslag. Han ansåg det vidare omödigt att alla som senast varit uppe hos honom, ånyo samlades där och föreslog att advokaten Nisser skulle komma till honom i slutet av nästa vecka på tid som de kunde komma överens om. Sedan jag framfört detta till Gösta, uttryckte han sin önskan, att jag skulle göra honom sällskap. ~~I samband härmed uttalade jag min ledsnäd över att vi i vårt brev till Erlander framfört hypoteserna att Sydsv. Dagbl. sagesman inte skulle vara den von Wetschl (som omtalas i Per) omtalas i Parvilathis bok utan eh annan, som tagit hans namn. Denna hypotes som delvis bygger på det förhållandet att sagesmannens uppgifter om sina sammanträffanden med Raoul avvika från vad von Wetschl (för Parvilathi enl. dennes bok är knappast hållbar, då Wetschl enl. Parvilathi beskrivning ideligen brukade ändra sina uppgifter. Att Parvilathi inte känt igen mannen på hans fotografi är ett svagt bevis, då fotografiet enl. fru Beronius inte heller liknade denne.~~

~~Härtill kommer att generalskan von Wetschl uppenbarat sig i Hamburg, Skulle hon också uppträda under falskt namn? Det är knappast troligt. Man bör således räkna med möjligheten att det är den av Parvile ~~Lahti~~ omnämnde v. Wetschl, som nu framträtt i Malmö.~~

Den 28 april. I dag rinde Gösta Nisser och talade om att han ringt Erlanders sekreterare för att få tid till det sammanträffande, som Erlander föreslaget. Gösta hade därvid sagt att han önskade att jag och Lundberg skulle vara med. Erlander hade sedan meddelat att han skulle ta emot Gösta kl. ~~11~~¹¹ den 30 april, men att ~~han~~^{han} ville tala mellan fyra ögon med Gösta och att inga andra borde närvara. Det verkar som om det är någon djävulskap bakom och Gösta tyckte att det var obehagligt att gå dit under dessa förhållanden, men efter någon överläggning oss emellan överenskoms, att han skulle gå för att taga reda på vad Erlander hade att säga.

Den 2 maj: Gösta kom ut en halvtimme före den middag som ~~Maj~~^{Maj} gjort i Ordning för sin födelsedag och rapporterade för sitt sammanträffande med Erlander den 30 april. Erlander hade sagt att när han varit i Moskva 1956 hade Bulganin insinuerat att Raouls sak tagits upp därför att ~~de~~ det skulle bli val på hösten 1956. Med tanke härpå ansåg Erlander att det (skulle) kunde misstydvas om saken togs upp nu, då det återigen stundar till val. Vid förhandlingarna 1956 hade Chrustjov varit den ende ryssen som visat sig förstående. Erlander var visserligen mycket intresserad av att man kunde komma till något resultat, men ~~han~~^{ville} förbehålla sig att välja ett tillfälle, då goda möjligheter härtill kunde föreligga. För närvarande var förhållandet till Ryssland mindre gott än tidigare. Därpå tydde dels Sovjets återkallelse av en tomt för den svenska Moskva ambassaden, som tidigare givits, och dels det missnöje som framförts från rysk sida över att Sovjet inte erbjudits samma tullförmåner, som erbjudits sjustatsgruppens stater. Erlander förklarade att det förelåg ytterligare en omständighet som vore av betydelse i detta sammanhang. Detta kunde han dock tala om endast under tysthetslöfte av Gösta. Under sådana förhållanden sade sig Gösta inte vilja höra någonting om saken. Gösta förklarade därjämte att om Erlander inte ville tillmötesgå vår framställning fick vi väl gå fram på andra vägar. Det överenskoms sedan att Gösta skulle rådföra sig med de övriga undertecknarna av framställningen samt att Gösta och Raouls föräldrar skulle träffas den 10 maj hos Erlander eller eventuellt den 11 maj, varvid också Lundberg och Åström skulle vara närvarande. På fråga av Gösta sade sig Erlander inte önska att några andra skulle komma. Vår framställning hade Erlander lämnat till UD.

Den 10 maj: Idag var vi Gösta och Philipp uppe hos Erlander som också kallat Undén och Lundberg till sammanträdet. Erlander omnämnde att en framställning nu kunde uppfattas som en (maj) valmanöver, vartill jag genomgick, att när han vid sitt Moskva besök tog upp Raouls sak, hade ingen här i landet uppfattat det som en valmanöver, utan han hade haft medhåll av hela pressen. Erlander talade också om, att det vore vanskligt att skicka ett brev till Chrustjov, då detta lätt kunde komma på avvägar och kanske besvaras av någon annan instans på ett sätt som avklippte vidare skriftväxling. Gösta invände att vi tog risker här för, hellre än att ingenting gjordes, då ryssarna i så fall kunde få den uppfattningen, att vi gav upp saken. Erlander sade, att han förstod vår synpunkt men framhöll, att man måste välja en annan synpunkt än den nuvarande, då Paris mötet mellan de "fyra stora" stod för dörren. Gösta medgav att man borde avvakta Parismötets avslutande, men ansåg att mellantiden borde användas att sätta upp en skrivelse till Chrustjov, för att inte framdeles, när en lämplig tidpunkt inträffade, denna skulle hinna förgå innan skrivelsen blev avsänd. Erlander medgav riktigheten härav och Undén i uppdrag att låta sätta upp ett förslag till skrivelse, som regeringen framdeles skulle pröva. Undén åtog sig detta. Erlander framhöll att skrivelsen skulle vara hemlig, men att Gösta skulle få del av dess innehåll, om regeringen beslöt expediering av skrivelsen. Jag uttalade mig för, att den skulle offentliggöras, varvid de däri framförda önskemålen skulle stödjas av en allmän folkmening. Erlander sa, att det var risk att ryssarna skulle taga illa upp de uttalanden, som tidningarna kunde komma med och framhöll att frågan måste bero på regeringens bedömning. Under en välvillig yta är Erlander hal som en åloch slingtar sig både ktoppsligen och andligen. Undén och Lundberg såg ganska sura ut men kom inte med några invändningar. Jag hade skrivit ihop en ganska amper P.M., som det var meningen, att vi skulle lämna fram vid sammanträdet, men Gösta fann - säkert med rätta - att det vore oklokt att reta dem när, de visat sig så pass mjuka vid detta sammanträde. Få se om det bara är en fint får att få ett uppskov?

Den 11 maj Philipp rinde och talade om att han träffat en ungrare som varit kamrat i Budapest med Rudolph von Wetschl, vilken dock stavat sitt namn Wetzly. Dennes far var general och hans faffar hovmarskalk. Under Wetschls besök här i landet, hade fru Beronius tagit ett fotografi av honom, vilket hon lovat ge Philipp. När Philipp får fotografiet skall han lämna det till ungraren, som då kanske kan avgöra om den som här uppträtt som Wetzl är identisk med hans bekantskap från Budapest.

då

Den 1 juni: vi inte fått något besked från Erlander efter vårt besök hos honom den 10 maj har vi skrivit ett brev till honom med begäran att han omedelbart skriver till Chrustjov med kravet om Raouls hemsändande.

Den 10 juni: Philipp har fått brev från herr Sallinger, som har hand om hjälparbete för flyktingar i Berlin och som därvid fått hjälp av Philipp. Han nämnde där att han haft besök av en person vid namn Italiener, som då omtalat att Raoul dött i Intalägrret år 1948. Denne Italiener vistas nu i Berlin -väst som flykting. Han har tidigare bott i Sverige. Men utvisats därifrån år 1949. (Denne Italiener) Tamvelius som levat i Intalägrret och som uppgivit att Raoul vid jultiden 1947 kommit i mycket medtaget tillstånd till Inta men omedelbart därefter förts till Butyrka, där han sedan avlidit enligt vad Tamvelius hört uppgivas, har år 1956 skrivit till UD och bett om inresetillstånd till Sverige, varvid han fått hjälp av Italiener, som lärt sig svenska under sin vistelse i Sverige.

I anledning av Sallingers meddelande ringde Philipp till Italieners svägerska, som har en affär i Kungsholmshallen. Denna berättade att varken hon eller Italieners mor, som också bor i Stockholm, vill ha något att göra med honom, då han lurat familjen på pengar. Italiener hade enligt hennes berättelse gift sig i Ryssland med en ryska som kunde tala engelska. Denna och hennes nyfödda barn hade för ett par år sedan fått utresetillstånd till Stockholm och resan betald av ryska staten. Även Italiener hade fått sådant tillstånd, men inte kunnat komma in i Sverige på grund av utvisningsdomen. Han fick i stället fara till Berlin dit också hans hustru och barn flyttat efter en kort vistelse i Stockholm. Han hade sedan fått två barn till och levde nu med en familj på fyra personer i VästBerlin utan arbete och utan kända existensmöjligheter. Philipp ansåg det uppenbart att han avlönas som rysk agent.

Den 11 juni: Maj ringde i dag till Erlander och frågade om när den av Moss begärda skrivelsen till Chrustjov skulle avgå. Erlander svarade att den nuvarande situationen vore olämplig, men att han i nästa vecka skulle tala med regeringen. Han skulle också tala med Arne Lundberg, som kände allt om Raoul bättre än regeringen. På Majs invändning, att den ens situationen inte var bättre än den andra svarade han att katastrofen i Paris försämrat läget och att vi nu var tillbaka till år 1956 med dess Molotov- anda. På Majs omnämmande av Chrustjov telegram till Erlander, svarade denne att detta kanske var en rutinsak, som ombesörjts av någon underordnad. Maj bad slutligen Erlander att tänka sig in i att det kunde gälla några av hans nära anhöriga, var till han svarade att det hade han gjort många gånger.

Jag talade sedan med Lundberg som förklarade att han skulle tillstyrka en skrivelse till Chrustjov.

Den 14 Juni: Philipp har meddelat att Italiener år 1959 vid sin brors död kommit till Stockholm och bott där under en vecka, oaktat han tidigare förpassats ur riket. Då Philipp omtalat detta för Otto Danielson hade denne betvivlat saken, men hade i dag ringt Philipp och bestyrkt uppgiften. Därvid hade han lämnat följande uppgifter. Felix Italiener är son till Enrico Italiener och dennes ryskfödda hustru Popoff. Fadern var musikkdirektör och redaktör och 1919 bosatt i Stockholm, där Felix föddes detta år. Hans äldre son var född i Ryssland. Familjen flyttade sedan till Danzig, där fadern blev medborgare. År 1933 kom fadern som flykting tillbaka till Stockholm. Felix blev musiker, men misstänktes år 1946 för spioneri. Han kunde emellertid inte fällas här för, men dömdes till 7 månaders straffarbete för groft bedrägeri, som bestått i att han under falsk uppgift att han var tjänsteman i utlännings kommissionen uppsökt hitkomna flyktingar och försökt förnä dem att återvända till sina hemländer. Efter straffets avtjänande skulle han förpassas ur riket men enl. dåvarande lag kunde detta inte verkställas förrän han själv lämnade landet och for till Östtyskland. Han har sedan varit i fängelse i Ryssland, troligen som cellspion eller tjänsteman. Han har gift sig med en ryska Olga Gabrielovna, 1919.

Då hans bror som innehade firman "Special-charkuterier" i Kungsholms- hallen i Stockholm dog år 1959 fick han av svenska Moskva ambassaden inresetillstånd till Sverige. Otto ansåg honom säkert vara Sovjet agent, Sallinger agent. Sallingers brev till Philipp den 7 juni meddelar att Italiener, som bor Kurfürstenstr. 115 Berlin-Schöneberg, berättat för Sallinger, att han i Kalinin sammanträffat med en person vid namn Paul Belikov a alias Böttcher, som år 1958 frigavs därifrån till Hagen i Westfalen, men vilkens adress han inte kände. Denne Belikov uppgavs ha varit tillsammans med Raoul i schaktet nr 5 i Intalägret och omtalat att Raoul år 1948 svårt sjuk intagits i Intalägret sjukavdelning, där Belikov varit intagen för förlusten av ett öga. Det kunde tänkas att Belikov kunde lämna upplysningar om Raouls vidare öden om han ännu varit i livet vid Belikovs befrielse.

Den 20 Juni: Strax före middagen ringde Erlander och sade att han var ledsen att han inte, som han lovat, tagit ställning under den gångna veckan till vår framställning om ett brev till Chrustjov. Han hade talat med några kolleger om saken, som ansåg den nuvarande tidpunkten vara mindre lämplig med hänsyn till den spända situationen, Undén var borta på semester till mitten av juli. Erlander hade talat med Åström, som sagt sig tro att Undén var av samma mening och att man borde vänta med brevet tills Chrustjov kom tillbaka från besöket i Wien. Jag framhöll att den nuvarande tidpunkten, då Chrustjov vid Parismötet brutit med Amerika och därpå kunde ha intresse av att få stöd av de neutrala sta-

Erlander kunde vara gynnsam för en hänvändelse till honom från Erlanders sida. Denne förklarade att han skulle ringa till Undén och höra hans uppfattning. Han ansåg att det brev som utarbetades i UD skulle vara ganska utförligt så att Chrustjov skulle få för sig klart hur saken låg till och bli intresserad. Jag åberopade att Lundberg ansåg att brevet borde formuleras så att Chrustjovs misstänksamhet mot säkerhetsorganen blev väskt. Enligt Erlander var det risk för att om ett brev skickades på olämplig tid, detsamma kunde bli lagt åt sidan, Han skulle ringa när han talat med Undén.

Den 23 juni. Jag var i dag upp i UD och talade med Åström om det brev som UD fått i uppdrag att sätta ihop. Åström sa att dom satt upp ett förslag som han inte kunde visa förrän det godkänts av Undén. Det innefattade emellertid en kritik av Gromykos memorandum samt en redogörelse för vittnes målen om Raouls fångenskap i Wladimir. Vidare framhölls att statsministern med hänsyn till frågans vikt, vände sig direkt till Chrustjov, då denne vore i stånd att bryta den barriär bakom vilken Raoul hittills hållits dold. Jag framhöll att UD:s skriftväxling med Sovjets utrikesministerium inte givit end några exakta upplysningar ang. Raoul och att det därför var nödvändigt att vända sig till Chrustjov direkt. Åström sade sig vara av samma uppfattning.

Den 5 augusti. Gösta Nisser har talat i telefon med Sverker Åström, som inte hade fått något besked från Erlander ang. dennes utlovade brev till Chrustjov, men som skulle söka upp Erlander i dag i ett annat ärende och då skulle taga upp även denna fråga. Han skulle sedan meddela oss resultatet. Han har emellertid inte låtit höra av sig. Den uppskovspolitik som Erlander bedrivit i denna sak under förevändning att han måste avvakta ett gynnsamt tillfälle, har nu lett till att atmosfären blivit allt mindre gynnsam i den mån konflikten i Kongo tillspetsats och lett till ett motsats förhållande mellan Dag Hammarskjöld och Sovjet. Det förefaller som om Erlander vill skjuta på frågan till efter valet, då han känner sig tillräckligt säker för att helt avböja varje vidare åtgärd i saken under förutsättning att han vinner målen, vilket han antagligen gör.

Den 24 augusti. Gösta har från utrikesrådet Åström fått ett inöm UD utarbetat utkast till en skrivelse från Erlander till Chrustjov. Där åberopas ett av f.d. justitieråden Gyllensvärd och Santesson avgivet intyg att ehuru icke full bevisning föreligger, är det sannolikt att R.W. åtminstone de första åren av 1950-talet varit vid liv och då befunnit sig i fängelse i Wladimir. Med stöd av detta intyg skulle Erlan-

der enligt förslaget bejvara förnyade anledning för att slutgiltigt få klarhet angående R.W.s öde." Åström anhöll om att vi skulle få yttra oss om förslaget. Då förslaget gav intryck av att UD vill ge Chrústjov tillfälle till ett definitivt ~~svar~~ och negativt svar, som kunde ge UD anledning att avskryva ärendet, kunde vi naturligtvis inte godkänna förslaget. I samråd mellan oss Gösta och Philipp utarbetades ett nytt förslag, där justitierådets utlåtande inte omnämnes och som slutar med en hems ställan att Chrústjov personligen ville taga sig an Raouls sak och en förhoppning att med hans vänskapliga hjälp R.W. skall återbördas till sitt land och sin familj. På nu se hur mycket Erlander skall gå med på. Den 5 september. Gösta hade begärt ett sammanträffande med Erlander för att diskutera avfattningen av det brev, som denne skulle skicka till Chrústjov ang. Raoul. När jag Gösta och Philipp kom, träffade vi Erlander och justitieministern Kling samt Åström och sekreterare Leifland. Vi yrkade på att justitierådets utlåtande skulle uteslutas ur brevet, då det inte kunde imponera på en diktator vad ett par svenska justitieråd tyckte, och vidare att slutklämmen skulle ändras i enl. med vårt förslag varav en avskrift tidigare skickats till Erlander. Denne svarade att han skulle överväga våra synpunkter och tala med Undén som icke var närvarande.

Den 17 september Gösta Nisser hade från UD fått en ny version av brevet till Chrústjov vilket enligt uppgift redan undertecknats av Erlander. Den nya versionen hade i viss mån tagit hänsyn till vårt förslag, men slutade med en förhoppning att Chrústjov skulle personligen intressera sig för Raouls sak och beordra en ingripande undersökning, som äntligen skulle bringa klarhet i hans öde. Gösta ringde till Undén som tydligen varit den bestämmande beträffande formuleringen, och bad att få tala med honom om saken. Efter överenskommelse med honom besökte vi honom i dag och hade en stunds debatt med honom varvid vi försökte förmå honom ändra, slutet på brevet i enlighet med våra önskningsar. Han föreföll villig att gå med på andra mindre betydelsefulla ändringar i texten, men verkade inte hågad att ändra slutklämmen. Han skulle dock tala med Erlander om saken. Så ha vi gjort vad som kunnat göras för saken, om det nu överhuvudtaget betyder något vad eller hur man skriver till en sådan skurk som Chrústjov.

Den 11 oktober : I dag kände jag mig så mycket bättre att jag friskskev mig och for in till Stockholm samt gick på Rotary klubben där jag hörde ett föredrag av Åström om Kongo och F.N. Jag väntade ut honom för att fråga om brevet till Chrústjov, som diskuterats sedan mer än ett halvår tillbaka. Han svarade att han hade talat med Erlander i dag. Denne hade sagt att han granskat formuleringen och skulle skicka den till Åström. Om ett par dagar skulle Åström lämna besked. Dessa loja och fega herrar i UD väger vart ord som skall skrivas med ängslig uppsyn, som om det b-

som o m det betydde något hur man lindar in sina oed för en sådan som Crustjov, som skriker och gormar ,slår i sitt pulpetlock och t.o.m. tager av sig sin sko och dunkar i pulpeten, när han uppträder i F.N. Om brevet sedan som avsikten är .lämnas fram av Sohlman under beskäftigt krumbuktande fästes nog inte mycket avseende vid detsamma .

Den 25 oktober: Då Maj ansett det vara önkvärt att närmare höra österrikaren Schöggl, som sagt sig ha delat cell med Raoul i Vladimirlängelset ,har Philipp på vårt uppdrag rest till Wien för att försöka få tag på honom .Schöggl har icke anträffats på den av UD uppgivna adressen Fasanengasse 23, ~~men Philipp~~ men Philipp har efter forskningar i Centralmeldeamt fått reda på att han flyttat till Duisburg. ~~Vid besök i fängelset i Duisburg.~~ Vid besök i fängelset i Duisburg fick Philipp av Inspektorn där höra att Otto Schöggl ,vilken beskrevs som en mycket sympatisk man ,suttit häktad för bedrägeribrott till den 7 april 1960. Inspektorn hade då skaffat honom en anställning i Duisburg ,vilken han sedan lämnat utan att taga med sig sitt baggage. Inspektorn hade emellertid tagit reda på att han höll kontakt med en fru Leni Osterbrink i byn Luggenbeck ,krets Tecklenburg nära Münster, dit Philipp nu tänker resa.

Sedan Åström den 11 oktober lovat att ge besked om Erlanders formulering av brevet till Chrustjov ,har han den 21 oktober efter påstötning av Gösta lämnat denne del av det av E. justerade brevet ,som lyder:

Stockholm den   oktober 1960

Ärade Herr Ministerpresident

Ni erinrar Eder måhända "fallet Raoul Wallenberg", som under många år diskuterats mellan utrikesministrarna i våra bägge länder .W. var en svensk diplomatisk tjänsteman ,som hade sin verksamhet i Budapest under de senare krigsåren .I samband med sovjetiska styrkornas ockupation av staden i krigets slutskede påträffade dessa W. och tog honom under sitt beskydd, varom den svenska regeringen fick meddelande den 16 januari 1945 från sovjetiska utrikesministeriet. Några månader senare meddelade Sovjets ambassadör i Stockholm dåvarande utrikesminister Günthers maka , att W. fanns i livet i Sovjetunionen och behandlades väl.

Då tiden gick utan ytterligare meddelanden från de sovjetiska myndigheterna gjorde svenska UD ett stort antal demarcher (diplomatiska) för att få W. hemskickad till Sverige.

Hans Excellens

Herr N.S. Chrustjov

Ordförande i de Socialistiska Rådsrepublikernas Unions Ministerråd

Moskva

Svaren blev under många år att han inte fanns i Sovjetunionen. Vid mitt i besök i Sovjetunionen mars-april 1956 utverkade jag vid samtal med Eder och några av Edra medarbetare att ytterligare efterforsk-

ningarskulle verkställas angående Ws öde. I ett memorandum av den 6 februari 1957 meddelade sedermera det sovjetiska utrikesministeriet resultatet av gjorda efterforskningar, Detta sades i korthet vara att på grund av visst dokument som påträffats "den slutsatsen bör dragas att Raoul Wallenberg avled i juli 1947" i ett sovjetiskt-ryskt fängelse. Vissa fakta som efter mottagandet av detta (brev) memorandum kommit idag, tyder på ^{att} den i memorandum dragna slutsatsen kan ha varit förhastad. Jag ser det som en allvarlig plikt för den svenska regeringen och mig som regeringschef att icke underlåta något som kan bringa klarhet i saken. Därför tillåter jag mig att personligen vända mig till Eder i denna angelägenhet. Vad jag vill hemställa om Herr Ministerpresident är att Ni föranstaltar om att ytterligare efterforskningar anställas. Först några ord om de senaste meningsutbytet mellan våra utrikesministerier.

Den 9 februari 1959 överlämnade Sveriges ambassadör i Moskva Rolf Sohlman en note till det sovjetiska utrikesdepartementet med en hemställan att en undersökning måtte göras för att fastställa, huruvida W. efter år 1947 vistats i Vladimirlängelset. Sedan det sovjetiska utrikesministeriet den 6 mars 1959 meddelat, att det vidtagit sådana undersökningar men att dessa inte bringat i dagen några nya uppgifter, överlämnade ambassadör Sohlman den 17 juli 1959 preciserade uppgifter om det bevismaterial, som låg till grund för den svenska framställningen den 9 februari 1959,

Det var min förhoppning att på grundval av detta bevismaterial diskutera Wallenberg-frågan med Eder vid det besök, som den svenska regeringen inbjudit Eder till att avlägga i Sverige förra året, men som till vårt djupa beklagande då icke kom till stånd utan uppsköts till en senare för båda parter läglig tidpunkt.

Bevismaterialet omfattar ett stort antal uppteckningar av utsagor av personer, som tidigare befunnit sig i sovjetisk fångenskap, ävensom av andra upptecknade utsagor och andra handlingar. Materialet har sedan ytterligare prövats på svensk sida. Bland annat har utsagorna granskats av två framstående svenska domare, f.d. medlemmar av Högsta Domstolen. De ha vitsordat att de uppteckningar, varpå svenska regeringen stödde sin framställning till den sovjetiska regeringen förra året 1959, är gjorda med stor omsorg och icke föranleder till antagandet, att utsagorna tillkommit efter ledande frågor eller under andra omständigheter, som kunnat påverka innehållet. Utsagorna innehåller ett stort antal uppgifter, vilkas riktighet kunnat kontrolleras och de stödjande varandra. De båda juristerna har funnit att utredningen måste enligt svensk lag rätt anses göra sannolikt att W. varit vid liv åtminstone i början av

-förel. 1950-talet och då befunnit sig i fängelse i Vladimir.

-Såsom redan ambassadör Sohlman framhöll den 17 juli 1959, då han överlämnade uppgifter om bevismaterial till det sovjetiska utrikesministeriet måste man på svensk sida fästa stor vikt vid utsagor av en så precis-
-rad karaktär, vilka oberoende av varandra talar om att W. under förra
-hälften av 1950- talet vistats i en viss avdelning i ett visst fängelse.
-Då jag vänder mig till Eder personligen i stället för ^{all}annoda det svens-
-ska UD att eventuellt fortsätta meningsutbytet på diplomatisk väg, har
-detta sin grund i falllets exceptionella och humanitära omständigheter.

-Efter de inledningsvis nämnda meddelandena på våren 1945 har vederbö-
-rande sovjetiska myndigheter, trots att W. såsom diplomat tillhörande
-ett neutralt land varit berättigad till immunitet, under därpå föl-
-jande år icke lämnat några som helst uppgifter om honom. Denna omstän-
-dighet har enligt ovannämnda memorandum den 6 februari 1957 berott på
-att vissa förutvarande ledare för säkerhetsorganen under en följd av år
-lämnat Sovjets utrikesministerium oriktiga uppgifter om W.

-Det är nu min varma förhoppning att Ni Herr Ministerpresident, person-
-ligen ville intressera Eder för denne förtjänte svenska medborgare och
-diplomats öde och ge direktiv om anställande av efterforskningar varom
-jag häröver hemställt.

-Med största högaktning

Tage Erlander

-Vi ha ju upprepade gånger diskuterat brevets formulering med herrar
-Erlander & Undén för att få fram en mer bestämd ton i brevet. Sär-
-skilt ha vi yrkat på följande mer kategoriska slutkläm: "Jag ber Eder nu Herr Ministerpresident, såsom högsta chef för alla
-ryska myndigheter att ni personligen ville taga Eder an Wallenbergs sak

och jag hoppas att med Eder vänskapliga hjälp denne förtjänte svenske
-medborgare och diplomat skall återbördas till sitt land och sin familj.

-Då Åström framhöll att vi hade att välja mellan Erlanders for-
-mulering och ingen framställning alls, så ansåg vi oss böra finna oss

i (den larviga formulering som Erlander godtagit. Vi skrev emellertid
-ett brev till honom och tackade för att han hade gått med på att skri-

-va ett brev till Chrustjov och att han i viss utsträckning tillmötesgått
-våra önskemål beträffande formuleringen men hemställde att i brevets andra

-sida efter den mening som började med orden ^{Vid}"mitt besök" skulle inskjutas
-följande relativsats: Varvid utlovades att om Wallenberg befunde sig i

-Sovjet-Unionen, givetvis skulle få hemresa.

-

-

Den 29 oktober: Enl. brev från Philipp har denne besökt fru Osterbrink i Luggenbeck för att höra henne om möjligheterna att träffa Schöggel. Hon trodde att han skulle besöka henne i slutet av månaden. Om han gjorde det skulle hon underrätta Philipp, så att ^{han} kunde brevledes sätta sig i förbindelse med honom. Enl. vad hon uppgav hade Schöggel, som tycks vara en sol- och vår man, lånat ca 600 D.mark av henne. Det är därför knappast troligt att han söker upp henne igen, om han inte ^{anser} sig kunna plocka henne på mer pengar.

Philipp har sedan rest till Hamburg, där han gjort efterforskningar beträffande Wetschls förhållanden. Enligt en granne till Wetschl hade denne ofta brukat resa bort i ny blå Opel, med vilken han för tillfället givit sig i väg med sin fru i sällskap. Philipp hade begagnat tillfället att gå till Wetschls bostad, där han träffade dennes mor och tre barn, det äldsta blant och blåögt (barn till en ryss) och de andra mörka, Wetschls mor, som ser mycket bondsk ut, är född Kosa och dotter till en evangelisk präst i Ungern. Hans far uppgavs av henne ha varit honveds överste, som skjutits av ryssarna år 1945. Hon berättade vidare att sonen kom till Friedland 1956 och sedan for till München, där han hade rika krigskamrater och började handla med bilar, men måste sluta med det på grund av lungblödningar. Han påstods vara oförmögen till arbete och levde på understöd för krigsskadade. Även hans fru och mor fick understöd med 47 resp. 67 Dmark per månad. Han och hans fru äro ofta bortresta, f.n. på besök hos hennes far. Philipp har satt sig i förbindelse med Hamburg polisen och föreslagit att Wetschl skulle skuggas såsom misstänkt att vara en rysk agent.

Den 31 oktober: Sedan Gösta Nisser gått igenom en av mig uppsatt framställning till ^{Kungens majestät} ~~Konungens~~, där jag med stöd av de inkomna vittnesmålen om Raouls fångenskap i Vladimirfängelset under 1950-talet begär åtgärder för bevarande av hans arsrätt, har jag nu lämnat in den till justitiedepartementet. Därmed har jag gjort vad som stått i min förmåga för tillgodose ^{ende av} hans ekonomiska intressen.

Den 3 november: Gösta har av Åstöm fått höra att Erlanders brev till G Chrustjov nu avgått till Moskva och att brevet försetts med tillägg, som vi föreslagit i vårt brev till Erlander. Brevet skulle överlämnas av Sohlman om någon vecka. För tillfället vore nämligen förhållandet ganska spänt, med hänsyn till att UD vägrade utlämna ett par avhoppade ryssar.

Den 8 november: Förvånande nog har Schöggel låtit höra av sig. Han skriver från Köln, där han för närvarande är anställd på hotelloch och bor under adress Friesenstr. 1, att han vidhåller de uppgifter om sitt sammanträffande med Wallenberg i Vladimir, som han lämnat till legationen i Wien

och att han om vi önska det ,är beredd att bestyrka sin utsago med två vittnen. ~~xxxxx~~Abschrift~~xxxx~~

Den 17 november: Som svar på Schöggl's brev hade Philipp skickat honom ett brev med olika frågor som Schöggl besvarat i ett brev den 14 november där han säger att han redan besvarat frågorna ,när han hördes på den svenska legationen i Wien .Han säger vidare,att han omtalat sitt sammanträffande med Raoul för två medfångar ,en viss Hans Genitzer och troligen också för en advokat i Wien vid namn Max Manfred.Denne Manfred lär år 1955 i en tidningsintervju ha meddelat ~~xxxx~~meddelat~~xxxx~~ att han hört talas om att Raoul satt fången i Ryssland ,men sedan när Philipp år 1955 rest till Wien för att höra honom vägrat att uttala sig vilket Philipp tror beror på att han gjort affärer med ryssarna.

Schöggl's brev är av följande lydelse: ...Abschrift....

Köln,14.XI.1960.

Sehr geehrter Herr Philipp!

Habe Ihren Brief ,den Sie am 11.XI.d.J geschrieben haben ,heute erhalten Und will Ihnen gleich Antwort geben auf Ihren Brief.

Sie geben mir viele punkte ,die ich Ihnen beantworten soll .Dazu möchte ich Ihnen kurz sagenⁿ,was ich in Österreich beim schwedischen Botschaft gesagt habe ich richtig und die Wahrheit .Warum fragen Sie noch einmal um das selbe?

Sie fragen mich ob ich schon verurteilt war ,wie ich Herrn Wallenberg getroffen habe im Krankenzell von Gefängniss im Wladimir (mit cyrill. schrift Wladimir).Ich w ar verurteilt vom russischen Militärgerichtén Baden / Wien .Denn wär wäre ich nach Russland gekommen ?Oder glauben Sie dass freiwillig nach Russland gegangen bin ,dass ich bei den gottlosen kommunisten hinter Stacheldraht leben kann?

Ich habe schon einmal gesagt ,ich bin in die Zelle gekommen ,wo der Schwede aus Budapest schon War.

Dann fragen Sie mich,ob ich Kriegsgefangener oder so genannte Zivilgefangener war .Ja ich war so ein genannter Zivilgefangener .Ich wurde verurteilt zu 25 Jahren Zwangsarbeit in Sibirien.Grund:"US-SPION , da ich bei den Amerikanern "C.I.D. & C.I.G.gearbeitet habe in Salzburg , Linz/Donau und Wien von 1945 bis 1948 ./.

(~~Abschrift~~xxxxKöln,14.XI.1960)x Die österreichische Polizei hatte mich indoktober 1948 verhaftet und übergab mich den Russen.

Dennwenn ich von den deutschen KZ-lager befreit wurde von den USA truppen,ab diesen Tag arbeite ich für die Usa bis zu meiner Verhaftung Ich hatte eine Stelle ^{Linz} in/ Danau,im Rathaus mein Buro als Verbindungsman zur Militär-Polizei,C.I.D.&C.I.C. ab 1945.

Ja ich habe zwei oder drei Mitgefängenen erzählt von den Schweden aus Budapest ,aber einen weiss ich noch Hans Genitzer und ich glaube auch

Rechtsanwalt aus Wien ~~Max Manfred~~ .Der letzte hat zwei Gesichter.

der auch Ihnen das Gefängnis von Vladimir aufgezeichnet hat.

Ich kann Ihnen nur sagen ,ob Sie es glauben oder nicht ,im Jahre 1955
Jänner/ Februar hatte der Schwede aus Budapest Herr Wallenberg noch
gelebt !Ich habe jetzt einen kurzen Tatsachenbericht über den Schweden
aus Budapest ,Herr Wallenberg geschrieben ,den ich in einer kurzen Zeit
veröffentlichen werde .Denn nächste Woche werde ich den Tatsachenbericht
einer Zeitung verkaufen :Da können Sie es noch einmal lesen .Ich bin je-
ner Zeit bereit ,ein eidesstattliches Protokoll zu machen .Denn es ist
die Wahrheit ,dass ich mit dem Schweden aus Budapest beidammen war ,
und mehr kann ich Ihnen auch nicht sagen als was ich schon in Wien und
Sweiz Ihnen über Wallenberg gesagt habe !

Hochtungsvoll

gezeichnet Otto Schögl

für die richtigkeit

Rudolph Philipp

16 /11 1960.

Rechtanwalt aus Wien Max Manfred. Der letzte hat zwei Gesichter. Der auch Ihnen das Gefängnis von Vladimir aufgezeichnet hat.

Ich kann Ihnen nur sagen, ob Sie es glauben oder nicht, im Jahre 1955 Jänner/Februar hatte der Schwede aus Budapest (Herr Wallenberg) noch gelebt! Ich habe jetzt einen kurzen Tatsachenbericht über den Schweden aus Budapest Herr Wallenberg, geschrieben, den ich in einer kurzen Zeit veröffentlichen werde. Denn nächste Woche werde ich den Tatsachenbericht einer Zeitung verkaufen: Da können Sie es noch einmal lesen...

Ich bin jener Zeit bereit, ein eidesstattliches Protokoll zu machen. Denn es ist die Wahrheit, dass ich mit dem Schweden aus Budapest beisammen war, und mehr kann ich Ihnen auch nicht sagen als was ich schon in Wien und Schweiz Ihnen über Wallenberg gesagt habe!

Hochachtungsvoll
gezeichnet Otto Schögl

für die richtigkeit

Rudolph Philipp 16/11 60.

Till Hans Excellens Statsministern.

Omedelbart innan Eders Excellens anträdde sin resa till Tunisien erfordo vi genom förfrågan inom Kungl. Utrikesdepartementet att den skrivelse från Eders Excellens, som i början av november 1960 översänts till ambassadör Sohlman i Moskva för att vid lämplig tidpunkt överlämnas till ministerpresidenten Nikita Chrustjov, ännu icke överlämnats till denne. Med hänsyn härtill synes det fortfarande föreligga möjlighet att ändra en i skrivelsen förekommande passus, som kan motverka syftet med skrivelsen och därmed giva den en ödesdiger effekt. Ju mera vi under mellantiden tänkt på ifrågavarande passus, desto större anledning till allvarlig oro ha vi funnit.

I skrivelsen framhålles bl.a. att ambassadör Sohlman den 17 juli 1959 överlämnade preciserade uppgifter om det material (bevis) som låg till grund för den tidigare svenska framställningen den 9 februari 1959 om en undersökning för att fastställa, huruvida Raoul Wallenberg efter år 1947 vistats i Vladimirfängelset. Dessa uppgifter innefattade ~~invidsskiftet~~ juli/ augusti 1954

1. schweizaren E. Bruggers berättelse, att han vid månadsskiftet juli/ augusti 1954 i fängelsets corpus II haft knackningskontakt med Wallenberg:

2. en österrikisk medborgares berättelse att han i början av år 1955

delat cell med Wallenberg i fängelsets corpus II samt att han , när vederbörande fängelseofficer uppmärksammat honom i Wallenbers cell , omedelbart bortförts ur cellen och därefter anmodats att icke yppa något om sitt sammanträffande med svensken samt ,

3. tyskarna H.J. Mülle och G.Rehekampffs befättelser, att de av en sovjetisk medfånge i Vladimir erfarit att Wallenberg vistades i fängelsets corpus II i början av 1950 talet.

I skrivelsen meddelas därjämte dels att bevismaterialet granskats av två f.d. justitieråd ,vilka funnit att utredningen efter svenk rätt måste anses göra sannolikt ,att Wallenberg varit vid liv åtminstone i början av 1950-talet och då befunnit sig i fängelse i Vladimir och dels att såsom ambassadör Sohlman framhöll den 17 juli 1959, då han överlämnade närmare uppgifter om bevismaterialet ,man måste på svensk sida fästa avseende och stor vikt vid utsagor av en sådan preciserad karaktär,vilka oberoende av varandra tala om att Wallenberg under förra hälften av 1950- talet vistats i en viss avdelning av ett visst fängelse.

De båda uttryckssätten "i början av 1950-talet " resp."under förra hälften av 1950-talet"kunna av skrivelsens mottagare uppfattas som om de stå i en motsättning till varandra och det är detta ,vi finna oroväckande.

Mottagaren av skrivelseskulle således kunna få den uppfattningena att de båda justitieråden icke tagit någon hänsyn till de åberopade vittnena Bruggers och Schöggls utsagor samt att det av Eders Excellens och tidigare av Ambassadör Sohlman gjorda uttalandet om"förre hälften av 1950-talet således icke vinner stöd av justitierådens utredning annat än i fråga om början av detta årtionde .Det skulle i så fall ligga nära till hands att skrivelsen besvarades med en hänvisning till att icke ens de av Ers Excellens åberopade justitieråden funnit sig böra sätta någon tilltro till vittnen ,som åberopats av Kungl.Utrikesdepartementet i juli 1959.Det kama dessutom ur mottagarens synpunkt vara angeläget att vilja tolka uttryckssättet "i början av 1950-talet"sålunda att därmed endast kan avses åren 1950 och 1951 smt möjligen 1952av den anledningen att det då icke längre skulle finnas några sannolika skäl för att Wallenberg skulle varit i livet efter Stalins i mars timade död och Berijas avrättning under hösten samma år ,Ministerpresidenten Chrustjov skulle därmed få tillfälle avbördä allt ansvar från de sovjetiska myndigheterna .vilka varit verksamma under den tid han själv varit vid makten.

Vid flera tillfällen ha vi begärt att få del av det bevismaterial angående Wallenberg som förvaras inom Kungl .Utrikesdepartementet men detta har blivit oss förvägrat.Vi ha därför i vår egenskap av ~~myndighet~~ mor

resp. styvfar och god man fortlöpande bedrivit egna efterforskningar efter Raoul vid sidan av Kungl. Utrikesdepartementet. Bl. A. ha vi erhållit tillförlitliga uttalanden av Brugger och Schöggel, vilka stått i direkt förbindelse med Raoul Wallenberg under juli / augusti 1954 resp. början av år 1955. Vi bifoga härmed styrkta avskrifter av bevittnade handlingar, vari dessa vittnen bekräfta sanningenligheten av sina utsagor. Ävensom avskrifter av brev från Schöggel och den franske Majoren L. A. Gouazé vilken jämväl vistats i Vladimir fängelset, under anhållan att såväl denna vår skrivelse till Eders Excellens som bilagorna måtte tillhandahållas justitieråden, för vilket ändamål samtliga handlingar överlämnas i tre exemplar. En omgång därav har jämväl översänts samtidigt till Kungl. Utrikesdepartementet.

Det är vår förhoppning att de två justitieråden efter dessa kompletteringar, varav i varje fall handlingarna från Schöggel förelägo vid tidpunkten för utlåtandet, ville upptaga utlåtandet sformulering till omprövning. För vår del kunna vi inte fatta de uttalanden som Brugger och Schöggel var för sig avgivit, såsom annat än bevisning om att Wallenberg befunnit sig i fängelse i Vladimir under 1954 och början av 1955. Av övriga utsagor framgår att Wallenberg även tidigare under 1950-talet befunnit sig i Vladimir och utredningen i sin helhet måste därför åtminstone anses göra sannolikt att Wallenberg varit vid liv under förra hälften av 1950-talet och då befunnit sig i fängelset i Vladimir.

Det är icke heller uteslutet att vi med tidpunkten för Stalins och Berijas död för ögonen hängt upp oss på motsättningen i de båda uttrycksätten men att denna i verkligheten bara är skenbar. I så fall ligger det emellertid tyvärr lika nära tillhands för ministerpresidenten Chrusjtjov att taga fasta på denna motsättning.

Under alla förhållanden anse vi det nödvändigt att de båda justitieråden erhålla del av den kompletterande bevisningen och våra ovanstående synpunkter. Det kan ju heller icke skada att utlåtandet erhåller en senare datering och att skrivelsen från Eders Excellens dateras i anslutning därtill.

Djursholm den 10 januari 1961.

Maj von Dardel

Fredrik von dardel.

E i d e s s t ä t t l i c h e   V e r s i c h e r u n g

Entsprechend meinen Erklärungen auf der Königlich Schwedischen Botschaft in Wien und im Sinne meines Briefes vom 14. November 1960 an Herrn Rudolph Philipp erkläre ich hiermit an Eides Statt:
Vom Kriegsgericht der sowjet-russischen Besatzungsmacht in Baden bei Wien unter der Anklage der Spionage zu Gunsten der U S A zu 25 Jahren Strafarbeit verurteilt kam ich unter anderen auch ins Strafgefängnis in W l a d i m i r!

Anfang 1955 (neunzehnhundertfünfundfünfzig) wurde ich von einem Gefängniswärter in eine Zelle gebracht, in welcher ich den bisher in Einzelhaft sitzenden Schweden W a l l e n b e r g aus Budapest antraf.

Als ein höherer Funktionär des Sicherheitsdienstes der UdSSR erfuhr, dass ich, ein nichtrussischer Gefangener, zu Herrn Wallenberg gebracht worden war, befahl er erzürnt, dass dieser Fehler sofort abgestellt werden müsse, und ich wurde in eine andere Zelle des Wladimirgefängnisses transportiert.

Ich bin bereit, vor jedem Gericht unter Eid zu bezeugen:
dass sich der Schwede aus Budapest Herr Wallenberg im Januar/Februar 1955 im Wladimir-Isolator befand und dass ich einige Zeit sein Zellenkamerad war.

Gelesen, verstanden und für richtig befunden.

Köln, den 1. Dezember 1960

Schöggel Otto

Dr. Friedr. Wilh. Berndorff II

Notar

Zeughausstr. 11 Köln Ecke Am Römerturm

Ruf: Sa-Nr. 215545

Urk. Rolle Nummer 1584 für 1960

Hiermit beglaubige ich die vorstehende Namensunterschrift von Herrn Otto S c h ö g g e l, Kraftfahrer, wohnhaft zu Köln, Friesenstrasse 1.

Köln, den 1. Dezember 1960

Dr. Berndorff II

(Dr. Berndorff II)

Notar

(Sigill)

Kostenberechnung:

Wert unter	1.000.-	DM
Geb. § 45 KO	3.--	DM
Ums. Steuer	-,12	DM
	<u>3,12</u>	DM

Rätt avskrivet intyga: